

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ СФОРМОВАНOSTІ ДІЯЛЬНІСНОГО КОМПОНЕНТУ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

А. Боднар, І. Стасюк

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Україна

кореспондент-автор – Боднар А.: bodnar.alina@kpmu.edu.ua

doi: 10.32626/2309-8082.2019-15.16-20

Актуальність теми дослідження. У статті проаналізовано динаміку сформованості діяльнiсного компонента готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти на констатувальному етапі та після завершення формувального етапу педагогічного експерименту.

Мета дослідження. Проаналізувати динаміку сформованості діяльнiсного компонента готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти на констатувальному етапі та після завершення формувального етапу педагогічного експерименту.

Методологія дослідження. У дослідженні приймали участь 181 майбутніх учителів фізичної культури (88 студентів у складі експериментальних груп і 93 студенти контрольних груп). До експериментальних груп входили студенти факультету фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (40 осіб), та студенти Чернівецького національного університету (48 осіб), а до контрольних груп – студенти Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка (23 особи) та Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (70 осіб). Для перевірки вірогідності відмінностей між рівнями готовності студентів експериментальних і контрольних груп нами використовувався критерій Пірсона (χ^2) який застосовують у непараметричних (якісних) вимірюваннях.

Результати роботи та ключові висновки. Аналіз результатів педагогічного експерименту засвідчив наявність позитивних змін рівня сформованості діяльнiсного компонента готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів, що входили до експериментальної групи порівняно з контрольною. Так, за діяльнiсним компонентом в експериментальній групі 81,8 % студентів досягли середнього і високого рівня готовності проти 28,4 % до початку експерименту; у контрольній групі відповідно 44,1 % проти 28 %.

Виходячи із вищезазначеного, можна констатувати, що впровадження розробленої і теоретично обґрунтованої нами технології формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів у навчально-виховний процес студентів експериментальної групи забезпечило досягнення вагомих результатів у формуванні діяльнiсного компонента.

Ключові слова: діяльнiсний, майбутні учителі фізичної культури, підготовка, олімпійська освіта.

Вступ

Підготовка фахівців фізичного виховання та спорту до олімпійської освіти молодших школярів у вищих початкових закладах має бути спрямована на те, щоб студенти, котрі набули в процесі навчання спеціальні знання, уміли застосовувати їх на практиці в майбутній професійній діяльності.

Bodnar A., Stasiuk I. Analysis of the dynamics of formation of the active component of readiness of future teachers of physical culture for the olympic education of primary pupils

Abstract. To analyze the dynamics of formation of active component of future teachers of physical education for the Olympic education at the stage of formation and after the completion of the formative stage of the pedagogical experiment.

181 future teachers of physical education participated in the study (88 students in experimental groups and 93 students in control groups). The experimental groups consisted of students of the Faculty of Physical Education of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University (40 persons) and students of Chernivtsi National University (48 persons), and the control groups included students of Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University (23 persons) and H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University (70 persons). To test the probability of differences between the levels of readiness of students in experimental and control groups, we took into consideration the Pearson (χ^2) criterion which is used in nonparametric (qualitative) measurements.

The analysis of the results of the pedagogical experiment showed positive changes in the level of formation of the active component of readiness of future teachers of physical education for the Olympic education of primary schoolchildren who were part of the experimental group compared to the control group. Thus, based on the motivational active in the experimental group, 81.8% of the students achieved high and average levels of readiness compared with 28.4% at the start of the experiment, while 44.1 % of students of the control group reached high and average levels against 28% at the beginning of the experiment.

Proceeding from the above-mentioned, we can state that the application of the developed and theoretically grounded technology of forming the readiness of future teachers of physical culture for the Olympic education of primary pupils into the educational process of students of the experimental group ensured the achievement of significant results in the formation of the active component.

Keywords: active, future physical education teachers, readiness, olympic education.

Т. Руднева зазначає, що сфера розвивальних завдань передбачає розвиток операційно-діяльнiсних навичок та умінь [4, с. 117].

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що поняття «уміння» визначають як «здатність належно виконувати певні дії, заснована на доцільному використанні людиною набутих знань і навичок»

[1, с. 338]; здатність особистості до ефективного виконання певної діяльності на основі наявних знань у змінених або нових умовах [5, с. 12].

Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів має бути спрямована на засвоєння студентами сутності олімпійської освіти та особливостей її організації у загальноосвітніх навчальних закладах; оволодіння організаційними засадами діяльності майбутніх учителів фізичної культури та оволодіння відповідними вміннями – конструктивними, організаційними, комунікативними, гностичними; набуття знань умінь і навичок організації олімпійської освіти у загальноосвітніх навчальних закладах.

На нашу думку, формування умінь майбутніх учителів фізичної культури до реалізації олімпійської освіти молодших школярів у закладах середньої освіти є цілісним, свідомим, поетапним процесом, основою якого є творча взаємодія викладачів та студентів, що ґрунтується на суб'єкт-суб'єктних відносинах й особистісному підході до студентів.

Мета дослідження: Проаналізувати динаміку сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти на констатувальному етапі та після завершення формуального етапу педагогічного експерименту.

Матеріал і методи дослідження

З метою визначення у студентів рівнів готовності до олімпійської освіти молодших школярів було розроблено діагностичний пакет. Відповідно до цього з представниками контрольних та експериментальних груп під час констатувального та формуального експерименту було проведено письмове опитування та письмове тестування студентів.

До експерименту було залучено 181 майбутніх учителів фізичної культури (88 студентів у складі експериментальних груп і 93 студенти контрольних груп). До експериментальних груп входили студенти факультету фізичної культури Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (40 осіб), та студенти Чернівецького національного університету (48 осіб), а до контрольних груп – студенти Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка (23 особи) та Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (70 осіб).

Реалізація педагогічних умов формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів супроводжувалося педагогічним моніторингом, в процесі якого був розроблений діагностичний інструментарій

для дослідження динаміки формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів.

З метою кількісної оцінки якісних показників, що були одержані в процесі вимірювання готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів були використані методи математичної статистики. Через обробку даних, їх графічне зображення ми опрацювали результати одержані в процесі проведення педагогічного експерименту та перевірили їх вірогідність (достовірність). До початку педагогічного експерименту необхідно було провести початковий діагностичний зріз, що передбачав вимірювання вихідного рівня готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів у студентів експериментальної і контрольної груп для подальшого дослідження динаміки.

Для визначення ефективності експериментальної динаміки на початку і в кінці дослідження була оцінена статистична вірогідність (достовірність) різниці у сформованості діяльнісного компонента готовності майбутніх учителів фізичної культури експериментальних і контрольних груп до олімпійської освіти молодших школярів.

Для перевірки вірогідності відмінностей між рівнями готовності студентів експериментальних і контрольних груп нами використовувався критерій Пірсона (χ^2) який застосовують у непараметричних (якісних) вимірюваннях.

Для розрахунку вірогідності відмінностей результату, одержані в обох групах, розподілялися в багатопільну таблицю.

Рівень готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів вимірювався за трьома рівнями: високий, середній, низький.

Результати дослідження

Діяльнісний компонент відображає формування професійно-педагогічних умінь і навичок майбутніх учителів фізичної культури здійснювати олімпійську освіту молодших школярів.

Вимірювання в учасників експерименту рівня сформованості професійних умінь і навичок здійснювалося через виконання ними самостійних та практичних завдань та за допомогою спостереження в процесі рольових ігор. Показники сформованості діяльнісного компонента визначались за кредитно-модульною системою оцінювання, та відповідала трьом рівням (низький, середній, високий).

Показники сформованості діяльнісного компоненту готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів (констатувальний експеримент)

Рівні сформованості	Експериментальна група, 88 осіб			Контрольна група, 93 особи			$X^2_{отримане} < X^2_{критичне}$
	Кількість досліджуваних (n – осіб)	Сума набраних балів	%	Кількість досліджуваних (n – осіб)	Сума набраних балів	%	
Низький	63	0–24	71,6	67	0–24	72	0,42 < 6,0
Середній	18	25–32	20,5	20	25–32	21,5	
Високий	7	33–40	7,9	6	33–40	6,5	

Примітка. $X^2_{отримане} > X^2_{критичне}$ – вірогідність між показниками сформованості діяльнісного компоненту готовності досліджуваних груп

Як бачимо із вищенаведених даних (таблиці 1) у експериментальних групах рівень сформованості діяльнісного компоненту готовності складав: низький рівень – 71,6 % студентів, середній – 20,5 %, високий – 7,9 %; у контрольній групі: низький рівень – 72 %, середній – 21,5 %, високий – 6,5 %. Отже більшість учасників експерименту (71,8 % досліджуваних експе-

риментальних і контрольних груп) мають низький рівень практичної готовності до олімпійської освіти молодших школярів. Одержані експериментальні дані цілком закономірні, оскільки навіть у досвідчених учителів фізичної культури виникають труднощі при реалізації олімпійської освіти у загальноосвітніх навчальних закладах.

Таблиця 2

Показники сформованості готовності студентів експериментальної і контрольної груп до олімпійської освіти молодших школярів за діяльнісним компонентом після завершення контрольного етапу педагогічного експерименту

Рівні сформованості	Експериментальна група, 88 осіб			Контрольна група, 93 особи			$X^2_{отримане} > X^2_{критичне}$	Вірогідність відмінностей
	Кількість досліджуваних (n – осіб)	Сума набраних балів	%	Кількість досліджуваних (n – осіб)	Сума набраних балів	%		
Низький	16	0–24	18,2	52	0–24	55,9	28,9 > 6,0	Є
Середній	41	25–32	46,6	29	25–32	31,2		
Високий	31	33–40	35,2	12	33–40	12,9		

Примітка. $X^2_{отримане} > X^2_{критичне}$ – остовірні зміни між показниками на констатувальному і контрольному етапі експерименту

Дані таблиці 2 характеризують рівні сформованості діяльнісного компоненту готовності студентів експериментальної і контрольної груп до олімпійської освіти молодших школярів після завершення контрольного етапу педагогічного експерименту.

Як свідчать результати аналізу одержаних даних, після закінчення педагогічного експерименту спостерігається статистично значима відмінність між рівнями сформованості готовності студентів експериментальної і контрольної груп до олімпійської освіти молодших школярів за діяльнісним компонентом.

У таблиці 3 подано значення, що характеризують динаміку рівнів сформованості готовності студентів експериментальної групи до олімпійської освіти молодших школярів за діяльнісним компонентом впродовж констатувального і контрольного етапів педагогічного експерименту.

Результати аналізу даних таблиці 3 свідчать про наявність вірогідності відмінностей між рівнями сформованості діяльнісного компоненту готовності студентів експериментальної групи до початку і після завершення педагогічного експерименту.

Показники сформованості готовності студентів експериментальної групи до олімпійської освіти молодших школярів за діяльнісним компонентом упродовж констатувального і контрольного етапів педагогічного експерименту

Рівні сформованості	Етапи педагогічного експерименту				$\chi^2_{\text{отримане}} \geq \chi^2_{\text{критичне}}$
	констатувальний		контрольний		
	Абсолютна кількість студентів (n-осіб)	Відносна кількість студентів %	Абсолютна кількість студентів (n-осіб)	Відносна кількість студентів %	
Низький	63	71,6	16	18,2	0,42 < 6,0
Середній	18	20,5	41	46,6	
Високий	7	7,9	31	35,2	

П р и м і т к а . $\chi^2_{\text{отримане}} > \chi^2_{\text{критичне}}$ – достовірні зміни між показниками на констатувальному і контрольному етапі експерименту

Таблиця 4

Показники сформованості готовності студентів контрольної групи до олімпійської освіти молодших школярів за діяльнісним компонентом упродовж констатувального і контрольного етапів педагогічного експерименту

Рівні сформованості	Етапи педагогічного експерименту				$\chi^2_{\text{отримане}} \geq \chi^2_{\text{критичне}}$
	констатувальний		контрольний		
	Абсолютна кількість студентів (n-осіб)	Відносна кількість студентів %	Абсолютна кількість студентів (n-осіб)	Відносна кількість студентів %	
Низький	67	72	52	55,9	5,0 < 6,0
Середній	20	21,5	29	31,2	
Високий	6	6,5	12	12,9	

П р и м і т к а . $\chi^2_{\text{отримане}} > \chi^2_{\text{критичне}}$ – достовірні зміни між показниками на констатувальному і контрольному етапі експерименту

Аналіз даних одержаних у результаті дослідження (таблиця 4) свідчить, що після закінчення педагогічного експерименту спостерігається позитивна тенденція сформованості готовності студентів контрольної групи до олімпійської освіти молодших школярів за діяльнісним компонентом, хоча статистично-значимих відмінностей немає.

Дискусія

Результати дослідження підтвердили дані інших авторів [2; 3; 6; 7] про те, підготовка фахівців фізичного виховання та спорту до олімпійської освіти молодших школярів у закладах вищої освіти має бути спрямована на те, щоб студенти, котрі набули в процесі навчання спеціальних знань, уміли застосовувати їх на практиці у майбутній професійній діяльності. Це сприятиме досягненню кращих результатів у формуванні умінь,

навичок і мотивації при реалізації олімпійської освіти у закладах середньої освіти.

Висновки

Аналіз і узагальнення результатів педагогічного експерименту підтвердили наявність позитивних змін у рівні сформованості діяльнісного компоненту готовності майбутніх учителів фізичної культури до олімпійської освіти молодших школярів, що входили до експериментальної групи, порівняно з контрольною.

За діяльнісним компонентом в експериментальній групі 81,8 % студентів досягли середнього і високого рівнів готовності проти 28,4 % на початку експерименту, у контрольній групі відповідно 44,1 % проти 28 %.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література та джерела

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. голов. ред. Світлана Головка. Київ : Либідь, 1997. 374 с.
2. Ермолова В. М. Олімпійська освіта в школі. Київ, 2009. 85 с.
3. Олімпійська освіта: метод. рекомендації. [за ред. М. М. Булавої]. Київ : Знання, 2002. 38 с.
4. Руднева Т. И. Формирование основ педагогического профессионализма у студентов университета : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.08. Москва, 1996. 421 с.
5. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учеб. пособие для пед. вузов и ин-тов повышения квалификации.; Проф. пед. б-ка. Москва : Нар. образование, 1998. 255 с. : ил.
6. Сергеев В. Н. Олимпийское образование: конкретные цели и задачи. Междунар. Форум «Молодежь – Наука – Олимпизм». Москва: Сов. Спорт, 1988. С. 217–218.
7. Столяров В. И. Концепция олимпийского образования (многолетний опыт разработки и внедрения в практику). Наука в олимпийском спорте. 2007. № 2. С. 30–35.

References

1. Honcharenko S. U. (1997), *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk. holov. red. Svitlana Holovko*. Lybid, Kyiv. 374 p.
2. Iermolova V. M. (2009), *Olimpiiska osvita v shkoli*. Kyiv. 85 p.
3. *Olimpiiska osvita: metod. rekomend. [za red. M. M. Bulaovoi]* (2002), Znannia, Kyiv. 38 p.
4. Rudneva T. I. *Formirovanie osnov pedagogicheskogo professionalizma u studentov universiteta : dis. ... dokt. ped. nauk : 13.00.08*. Moskva, 1996. 421 p.
5. Selevko G. K. *Sovremennyye obrazovatelnyie tehnologii : ucheb. posobie dlya ped. vuzov i in-tov povyisheniya kvalifikatsii.*; Prof. ped. b-ka. Moskva : Nar. obrazovanie, 1998. 255 p. : il.
6. Sergeev V. N. (1988), *Olimpiyskoye obrazovaniye: konkretnyye tseli i zadachi*. Mezhdunar. Forum «Molodezh – Nauka – Olimpizm». Sov. Sport, Moskva. Pp. 217–218.
7. Stolyarov V. I. (2007), *Kontseptsiya olimpiyskogo obrazovaniya (mnogoletniy opyt razrabotki i vnedreniya v praktiku)*. Nauka v olimpiyskom sporte. № 2. Pp. 30–35.

Надійшла 10.12.2019